

Regionalna obilježja proizvodnje grožđa u Republici Hrvatskoj

Sadržaj

U radu se istražuje regionalni aspekt proizvodnje grožđa na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima u Republici Hrvatskoj. Hrvatska je zemljopisno i klimatsko-pedološki heterogeno proizvodno područje podijeljeno na četiri regije i 12 podregija. Ovakav pristup dobar je temelj za novu poljoprivrednu politiku koja odstupa od horizontalnih prema ciljanim mjerama. Autori istražuju geografski razmještaj proizvodnje grožđa po vinogradarskim regijama, podregijama i pripadajuća im vinogorja, koji sa svojim specifičnostima značajno utječu na proizvodnju grožđa, količinski i kakvosnosno. Vinova loza (*Vitis vinifera*) jedna je od najznačajnijih poljoprivrednih kultura, ali i jedna od najrasprostranjenijih voćnih vrsta u Hrvatskoj, posebno na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Istraživanje pokazuje da klimatske promjene, poput porasta prosječnih temperatura zraka, promjene u rasporedu i količini oborina te sve učestaliji ekstremi, uvelike utječu na vinogradarsku proizvodnju u svim vinogradarskim regijama Hrvatske. Poseban izazov za buduću proizvodnju biti će prosječno visoka dob nositelja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, starosna struktura vinogradarskih nasada, negativne demografske promjene i velika konkurencija na tržištu. Buduća prilika vinogradarstva i vinarstva nudi se kroz promociju široke palete vina proizvedenih od autohtonih sorti vinove loze te jači razvoj ruralnog turizma.

Ključne riječi: grožđe, vino, regionalizacija, Hrvatska, obiteljska poljoprivredna gospodarstva

Uvod

Proizvodnja grožđa ima dugu tradiciju u Hrvatskoj koju obilježava raznolikost agroekoloških uvjeta i sortimenta. Tijekom vremena su se proizvođači prilagođavali klimatskim karakteristikama pojedinih vinogradarskih područja, birajući sorte koje na tom području daju najbolju kakvoću, ali i prilagođavajući tome samu tehnologiju proizvodnje (Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (2023a)). Ujedno se slijede i prihvaćaju i europska iskustva (Grubišić i Preiner, 2020).

Područje uzgoja vinove loze u Republici Hrvatskoj dijeli se na četiri regije i 12 podregija (Ministarstvo poljoprivrede, 2019), temeljeno na administrativnim granicama gradova i općina te u skladu s posebnim propisom kojim se uređuju područja županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Ovakva regionalizacija ima za cilj olakšati administrativne i regulativne procese te bolje prilagoditi vinogradarsku proizvodnju različitim geografskim, klimatskim i ekonomskim uvjetima područja (Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (2023b)). Osim što pojednostavljuje administrativne postupke, ovakva regionalizacija omogućava i veću usmjerenost na specifičnosti svake regije te pruža bolju podršku i poticaje za lokal-

¹ dr.sc. **Ivan Prša**, dr.sc. **Darko Cenbauer**, Hrvatska, agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za vinogradarstvo, vinarstvo i uljarstvo, Gorice 68b, 10000 Zagreb, Hrvatska

² prof.dr.sc. **Ivo Grgić**, Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet, Zavod za agrarnu ekonomiku i ruralni razvoj, Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb, Hrvatska

Autor za korespondenciju: darko.cenbauer@hapih.hr

ne proizvođače grožđa i vina. Nacionalna lista priznatih kultivara vinove loze (Ministarstvo poljoprivrede, 2022) sadrži popis dopuštenih, preporučenih i autohtonih sorti vinove loze. Prema podacima Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2024), vinogradarska proizvodnja usmjerena je na proizvodnju visokokvalitetnih vina temeljenih na vodećim sortama poput 'Graševine' (25% površina i oko 45% proizvedenog vina), 'Malvazije istarske' (9% površina i oko 10% proizvedenog vina) te 'Plavca malog crnog' (7% površina i oko 7,5% proizvedenog vina).

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS) za 2021. godinu, površine pod vinovom lozom bile su 21.213 hektara. Evidencija Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju za 2023. godinu bilježi 17.278 ha pod vinovom lozom, a radi se o površinama koje su uključene u potpore i profesionalnu proizvodnju¹.

Najviše vinogradarskih površina u 2023. godini nalazi se u regiji Slavonija i Hrvatsko Podunavlje (5.793 ha ili 33,5%), dok ih je najmanje u regiji Hrvatska Istra i Kvarner (2.982 ha ili oko 17%). Prema broju ukupno zasađenih trsova (87.162.978) najviše ih je u regiji Dalmacija (33.723.376 trsova) s prosječnom gustoćom sadnje od oko 6.200 trsova po hektaru. Prosječna veličina vinograda po pojedinom poljoprivrednom gospodarstvu u Republici Hrvatskoj, prema Vinogradarskom registru, je 0,3 ha. Najveći broj poljoprivrednih gospodarstava (92%) posjeduje do 1 ha vinograda, što je oko 32% ukupnih vinogradarskih površina. Najveći posjednici vinograda, s preko 100 ha (0,04% proizvođača, n=13), posjeduju oko 20% vinogradarskih površina. U vinskoj godini 2022. (od 1.8.2022. do 31.7.2023.) zabilježena je proizvodnja grožđa od 85.760 t i proizvodnja vina od 527.242 hl.

Materijal i metode

Za potrebe ovog rada su korišteni podaci Državnog zavoda za statistiku, Ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu te dostupna literatura. U radu je korišten desk metoda uz primjenu sekundarnih podataka, a rezultati su prikazani tabelarno i grafički.

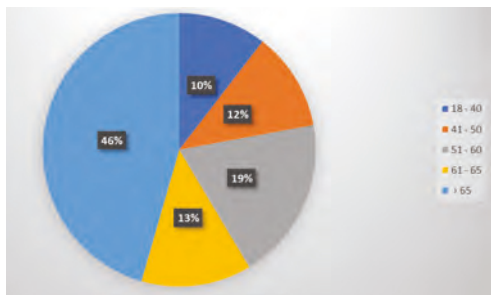
Rezultati i rasprava

Poljoprivreda je važan sektor u Hrvatskoj, a obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG) su temelj ruralne ekonomije. Najveći dio vinogradara i vinara su u statusu fizičkih osoba (oko 26.600) i čine oko 95% subjekata koji se bave ovom djelatnošću. Postojanje velikog broja fizičkih osoba može se usporediti i povezati s velikim brojem parcela (više od 62.200) te s malom prosječnom veličinom vinograda po gospodarstvu koja iznosi nešto manje od 0,3 ha, različito po regijama. Najmanja prosječna površina (0,14 ha) je u regiji Središnja bregovita Hrvatska, 0,2 ha u regiji Dalmacija, 0,4 ha u regiji Hrvatska Istra i Kvarner te 1 ha u regiji Slavonija i Hrvatsko Podunavlje.

Dobna struktura nositelja OPG-a važan je indikator demografskih trendova i značajno utječe na održivost poljoprivrede. Gotovo 60% nositelja OPG-a starije je od 61 godine, dok je najmanji broj (10%) u dobi od 18 do 40 godina (Graf 1.). Ovo ukazuju na starenja ruralne populacije i potencijalne izazove u obnovi generacijske strukture u poljoprivrednom sektoru. Dobna struktura nositelja OPG-a ima širok spektar implikacija, uključujući potrebu za programima potpore mladim poljoprivrednicima, prilagodbama politika ruralnog razvoja

¹ U ARKOD-u, evidenciji Agencije za plaćanja u poljoprivredi upisane su površine koje su u obuhvatu potpore i profesionalne proizvodnje vina. Razlika u navedenim podacima odnosi se na ostale površine vinograda koje postoje, površine hobista i drugih, ali koje značajno doprinose proizvodnji vina u RH.

te planiranjem nasljedstva i prijenosa poslovanja. Mlađi nositelji gospodarstva lakše prihvaćaju i zahtjevnije tehnološke postupke kao što je npr. ekološka proizvodnja (Grgić i sur. 2020). Analiza dobne strukture nositelja OPG-a pruža važan uvid u demografske trendove u ruralnim područjima Hrvatske te može poslužiti kao temelj za razvoj politika usmjerenih na održivost poljoprivrede i ruralnog razvoja.

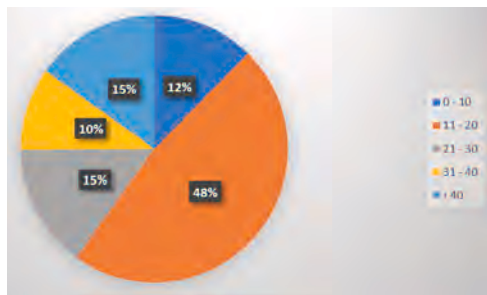

Graf 1. Dob nositelja OPG-a, 31.12.2023.

Graph 1. Age of family farm owners, 31/12/2023.

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR)

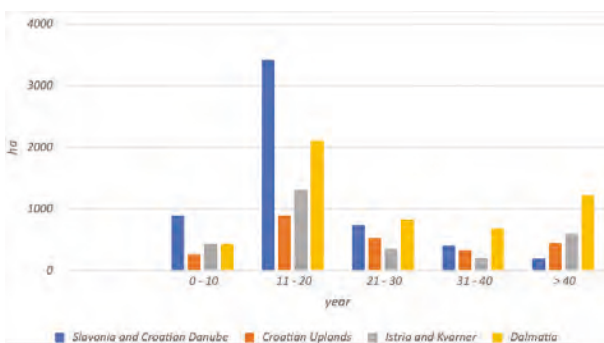
Source: Paying Agency for Agriculture, Fisheries and Rural Development (PAAFRD)

Graf 2. Dobna struktura vinogradarskih nasada, 31.12.2023. /

Graph 2. Age structure of vineyards, 31/12/2023. / Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) / Source: Paying Agency for Agriculture, Fisheries and Rural Development (PAAFRD)

Kao jedan od važnijih pokazatelja vinogradarskog potencijala je dob nasada vinove loze. Prema strukturi starosti vinograda prevladavaju vinogradi stariji od 20 godina, koji čine gotovo 40% ukupnih vinogradarskih površina, dok je tek oko 12% ukupnih vinogradarskih površina mlađe od 10 godina (Graf 2.).

Graf 3. Dobna struktura vinogradarskih nasada po vinogradarskim regijama, 31.12.2023.

Graph 3. Age structure of wine-growing plantations by wine-growing regions, 31/12/2023.

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) / Source: Paying Agency for Agriculture, Fisheries and Rural Development (PAAFRD)

Ukupno gledajući, u regiji Slavoniji i Hrvatskom Podunavlju nalazi se najviše mladih nasada, s najvećim brojem vinograda u kategoriji od 0 do 10 godina starosti. Također se u regiji Slavonija i Hrvatsko Podunavlje nalaze neke od najvećih vinarija u Republici Hrvatskoj koje ulažu u modernizaciju svojih vinogradarskih nasada i tehnologiju proizvodnje vina. Ali i u drugim regijama se primjećuje znatan tehnološki iskorak u preradi grožđa i proizvodnji vina (Andabaka i sur. 2023).

Starost vinogradarskih nasada ključna je za produktivnost, kvalitetu grožđa i održivost poljoprivrednih gospodarstava. Mlađi vinogradi imaju veću početnu produktivnost, dok stariji mogu proizvoditi grožđe visoke kakvoće. Održavanje genetičke raznolikosti i kulturne baštine također su važni aspekti. Prema podacima u Vinogradarskom registru APPRRR na dan 31. prosinca 2023. godine u Republici Hrvatskoj zasađeno je 17.278 ha vinograda (površine koje su u obuhvatu potpore i profesionalne proizvodnje vina) (Tablica 1.). Tijekom godina dolazi do smanjenja vinogradarskih površina (oko 2.400 ha u odnosu na 2017.), broja parcela, ali i broja poljoprivrednih gospodarstava u Vinogradarskom registru. Brojni su razlozi smanjenju, od ekonomskih i zdravstvenih kriza, klimatskih promjena, zakonskih propisa pa sve do postepenog nestajanja tradicionalnog vinogradarstva.

Tablica 1. Vinogradarske površine, proizvodnja grožđa i vina te količina vina stavljenog na tržište
Table 1. Vineyard areas, grape and wine production and the amount of wine put on the market

	2017. (wine year 2016.)	2018. (wine year 2017.)	2019. (wine year 2018.)	2020. (wine year 2019.)	2021. wine year 2020.)	2022. (wine year 2021.)	2023. (wine year 2022.)
Vinogradarske površine (ha)/Vineyard areas (ha)	19.671	19.409	19.022	18.648	18.126	17.601	17.278
Količina ubranog grožđa (t)/The amount of grapes harvested (t)	93.108	87.861	109.138	83.408	84.604	79.622	85.760
Količina proizvedenog vina (hl)/The amount of wine produced (hl)	613.302	575.940	732.578	524.597	660.029	525.751	560.789
Količina vina stavljenog na tržište Hrvatske (hl)/The amount of wine placed on the Croatian market (hl)	551.993	572.226	554.347	494.601	510.005	516.597	527.242

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR); Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu / Source: Paying Agency for Agriculture, Fisheries and Rural Development (PAAFRD); Croatian Agency for Agriculture and Food

Zbog sve izraženijeg utjecaja vremenskih i klimatskih uvjeta, starosti nasada, prosječno malih površina te nedostatka novih tehnologija, dolazi do oscilacija u urodima i proizvodnji vina. Unatoč smanjenju vinogradarskih površina, količina ubranog grožđa nije uvijek pratila isti trend. Dokaz tome su fluktuacije u količini ubranog grožđa tijekom analiziranog razdoblja, što može biti posljedica intenzivnijeg korištenja manjih površina ili povećane produktivnosti po jedinici površine (ha). U vinskoj godini 2022. (1.8.2022. - 31.7.2023.) zabilježena je proizvodnja od 85.760 t grožđa od kojeg je prijavljena proizvodnja 560.789 hl vina. Veća kolebanja u proizvodnji se mogu prevenirati i navodnjavanjem za što nisu pogodne sve površine (Husnjak i Bensa, 2018).

S druge pak strane, kada je riječ o stavljanju vina na tržište, u 2023. na tržište je stavljeno 527.242 hl vina, što je u odnosu na 2017. godinu (551.993 hl) smanjenje od oko 4,5%.

Analizom podataka (tablica 2.) uočavaju se navedena smanjenja površina po svim vinogradarskim regijama. Najveći postotni pad vinogradarskih površina je u regiji Središnja bregovita Hrvatska, gdje je površina vinograda smanjena za oko 17%, zatim u regiji Dalmacija za oko 11%. Manje smanjenje je u regiji Hrvatska Istra i Kvarner (oko 5,5%) te Slavonija i Hrvatsko Podunavlje (nešto manje od 4%).

Tablica 2. Vinogradarske površine (ha) po vinogradarskim regijama (ha)
Table 2. Vineyard areas (ha) by wine-growing regions (ha)

Vinogradarska regija/Wine-growing region	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Slavonija i Hrvatsko Podunavlje / Slavonia and Croatian Danube	6.022	5.968	5.926	5.832	5.793
Središnja bregovita Hrvatska/Croatian Uplands	3.702	3.524	3.312	3.190	3.071
Hrvatska Istra i Kvarner/Istria and Kvarner	3.159	3.139	3.074	3.020	2.982
Dalmacija/Dalmatia	6.139	6.018	5.814	5.558	5.431
Ukupno/Total:	19.022	18.648	18.126	17.601	17.278

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR); Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu / Source: Paying Agency for Agriculture, Fisheries and Rural Development (PAAFRD)

Prema podacima APPRRR-a, najzastupljenija sorta je 'Graševina' (4.313 ha), zatim 'Malvazija istarska' (1.551 ha) i 'Plavac mali crni' (1.275 ha). Manje su zastupljene ostale sorte, ali postoje razlike po pojedinim regijama i mikrolokalitetima.

Proizvodnju vina u Republici Hrvatskoj karakteriziraju značajne regionalne razlike, posebice kada je riječ o udjelu proizvedenih vina po boji. U regiji Slavonija i Hrvatsko Podunavlje dominira proizvodnja bijelog vina, što je vidljivo iz visokog udjela od gotovo 85% od ukupne proizvodnje. Udio crnog vina iznosi oko 12%, dok je udio ružičastog vina oko 3% od ukupne proizvodnje u toj regiji. Ovaj visoki udio bijelog vina uvjetovan je prvenstveno klimatskim i tradicijskim čimbenicima te preferencijama i navikama potrošača.

U Središnjoj bregovitoj Hrvatskoj također dominira proizvodnja bijelog vina, s oko 73%, udio crnog vina je gotovo 25%, dok je udio rose vina oko 2%. U Hrvatskoj Istri i Kvarneru udio bijelog vina je 71.5%, crnog vina oko 23%, a dok je udio ružičastog vina oko 5,5%. Nasuprot tome, regija Dalmacija izdvaja se po gotovo podjednakom udjelu bijelog i crnog vina u ukupnoj proizvodnji. Bijela vina čine udio od 46%, crnog vina 48%, a ružičasta vina oko 6% u ukupnoj proizvodnji vina u ovoj regiji.

Tablica 3. Količina vina stavljenog na tržište u 2023. godini (hl)
Table 3. Amount of wine placed on the market in 2023 (hl)

Vinogradarska regija/Wine-growing region	white wine	red wine	rose wine	total:
Slavonija i Hrvatsko Podunavlje/ Slavonia and Croatian Danube	217.161	31.372	8.166	256.698
Središnja bregovita Hrvatska/Croatian Uplands	60.413	20.257	1.826	82.496
Hrvatska Istra i Kvarner/Istria and Kvarner	79.419	25.243	6.217	110.879
Dalmacija/Dalmatia	35.332	37.384	4.452	77.168
Ukupno/Total:	392.325	114.256	20.661	527.242

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) / Source: Croatian Agency for Agriculture and Food

Veliku priliku za manje proizvođače neki vide u porastu ruralnog turizma (Grgić i sur. 2017) kao i ukupne turističke potražnje za kvalitetnim vinima (Grgić i sur. 2019). Znan poticaj većem trženju na gospodarstvu su dale „vinske ceste“ za koje s porastom standarda domaćeg pučanstva su sve posjećenije (Marušić, 2016). Ipak, kod svega se mora voditi računa o potražnji, odnosno o ukusima potrošača (Karlić, Hadelan, Mesić, 2013).

Zaključak

Poljoprivredna politika u projiciranju budućeg razvitka proizvodnje grožđa te prerade vina mora od horizontalnih preči na ciljane mjere uvažavajući proizvodne karakteristike pojedinih regija, podregija te postojećeg sortimenta. Sve veća zahtjevnost potrošača traži standardizaciju vina gdje odgovor obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva može biti kroz poslovno povezivanje u proizvodnji grožđa ali još više u preradi i tržišnom nastupu. Proizvodno vinogradarsko područje uzgoja vinove loze u Republici Hrvatskoj dijeli se na četiri regije i 12 podregija. Najveći dio vinogradara i vinara su u statusu fizičkih osoba (oko 26.600 ili 95%) s velikim brojem parcela (više od 62.200) te s malom prosječnom veličinom vinograda po gospodarstvu (0,3 ha), različito po regijama.

Najveći broj poljoprivrednih gospodarstava (92%) posjeduje do 1 ha vinograda, što je oko 32% ukupnih vinogradarskih površina. Najmanja prosječna površina (0,14 ha) je u regiji Središnja bregovita Hrvatska, 0,2 ha u regiji Dalmacija, 0,4 ha u regiji Hrvatska Istra i Kvarner te 1 ha u regiji Slavonija i Hrvatsko Podunavlje. U proizvodnji je usmjerenost na proizvodnju visokokvalitetnih vina temeljenih na vodećim sortama poput 'Graševine' (25% površina i oko 45% proizvedenog vina), 'Malvazije istarske' (9% površina i oko 10% proizvedenog vina) te 'Plavca malog crnog' (7% površina i oko 7,5% proizvedenog vina). Najviše vinogradarskih površina je u regiji Slavonija i hrvatsko Podunavlje (5.793 ha ili 33,5%), dok ih je najmanje u regiji Hrvatska Istra i Kvarner (2.982 ha ili oko 17%). Dobna struktura nositelja OPG-a značajno utječe na održivost ukupne poljoprivrede te i vinogradarske proizvodnje. Gotovo 60% nositelja OPG-a s registriranom djelatnošću vinogradarstva i/ili vinarstva starije je od 61 godine, dok je najmanji broj (10%) u dobi od 18 do 40 godina. Prema strukturi starosti vinograda prevladavaju vinogradi stariji od 20 godina, koji čine gotovo 40% ukupnih vinogradarskih površina, dok je tek oko 12% ukupnih vinogradarskih površina mlađe od 10 godina.

U posljednje vrijeme prisutno je smanjenje površina po svim vinogradarskim regijama. Najveći postotni pad vinogradarskih površina je u regiji Središnja bregovita Hrvatska (oko 17%), zatim u regiji Dalmacija (oko 11%). Manje smanjenje je u regiji Hrvatska Istra i Kvarner (oko 5,5%) te Slavonija i Hrvatsko Podunavlje (nešto manje od 4%).

Buduću proizvodnju grožđa i vina treba planirati uvažavajući preferencije potrošača, a značajno, nedovoljno iskorišteno tržište je turistička potrošnja te prodaja na kućnom pragu.

Literatura

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2024): Vinogradarski registar. [https://www.apprrr.hr/registri/Pristupio 28.04.2024](https://www.apprrr.hr/registri/Pristupio%2028.04.2024).

Andabaka, Ž., Anzulović, K., Preiner, D., Stupičić, D., Marković, Z., Maletić, E., Karoglan Kontić, J., Tomaz, I., Šikuten, I. (2023): Dinamika prosušivanja i promjene kakvoće grožđa sorte 'Plavina' u kontroliranim uvjetima proizvodnje prošeka, *Glasnik zaštite bilja*, 46, 6, 96-103

Grgić, I., Čagalj, M., Baškarić, L., Prišenk, J. (2020): Regionalni aspekt ekološke poljoprivrede Hrvatske, *Glasnik zaštite bilja*, 43, 4, 4-11

Grgić, I., Hadelan, L., Krznar, S., Zrakić, M. (2017): Može li ruralni turizam revitalizirati ruralna područja u Hrvatskoj?, *Agroecnomia Croatica*, 7, 1, 99-108

Grgić, I., Ivanković, M., Čagalj, M., Miličević, M., Sušac Zrakić, M. (2019): Ekološka poljoprivredna proizvodnja Hrvatske i turizam, Glasnik zaštite bilja, 42, 4, 8-13

Grubišić, V., Preiner, D. (2020): Prikaz oplemenjivačkih programa na vinovoj lozi (*Vitis vinifera* L.) u Europi, Glasnik zaštite bilja, 43, 6, 122-137

Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (2023a): Rezultati projekta CroViZone „Prilagodba vinogradarskih zona RH klimatskim promjenama“. Vodič za prilagodbu vinogradarske proizvodnje klimatskim promjenama. <https://www.hapih.hr/projekti/crovizone/> Pristupio 28.04.2024.

Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (2023b): Rezultati projekta CroViZone „Prilagodba vinogradarskih zona RH klimatskim promjenama“. Elaborat: Prilagodba vinogradarskog sektora u Hrvatskoj klimatskim promjenama. <https://www.hapih.hr/projekti/crovizone/> Pristupio 28.04.2024.

Husnjak, S., Bensa, A. (2018): Pogodnost poljoprivrednog zemljišta za navodnjavanje u agoregijama Hrvatske, Hrvatske vode, 26, 105, 157-180

Karlić, T., Hadelan, L., Mesić, Ž. (2013): Preferencije potrošača i zastupljenost voćnih vina u ugostiteljskoj ponudi na zagrebačkom području, Agronomski glasnik, 75, 5-6, 279-294

Marušić, M. (2016): Ekonomska isplativost agroturističko-vinarskog gospodarstva na vinskoj cesti, Agroecologia Croatica, 6, 1, 74-82

Ministarstvo poljoprivrede (2019): Zakon o vinu. NN 32/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_32_641.html Pristupio 28.04.2024.

Ministarstvo poljoprivrede (2022) Pravilnik o vinogradarstvu. NN 81/2022. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_07_81_1184.html Pristupio 28.04.2024.

Prispjelo/Received: 21.4.2024.

Prihvaćeno/Accepted: 12.6.2024.

Review paper

Regional characteristics of grape production in the Republic of Croatia

Abstract

The paper investigates the regional aspect of grape production on family farms in the Republic of Croatia. Croatia is a geographically, climatically and pedologically heterogeneous production area divided into four winegrowing regions and 12 subregions. This approach is a good basis for a new agricultural policy that deviates from horizontal towards targeted measures. The authors investigate the geographical distribution of grape production by wine-growing regions, sub-regions and their associated vineyards, which, with their specificities, significantly affect grape production, both quantitatively and qualitatively. Grapevine (*Vitis vinifera*) is one of the most important agricultural crops, but also one of the most widespread fruit species in Croatia, especially on family farms.

The research shows that climate changes, such as an increase in average air temperature, changes in the distribution and amount of precipitation, and increasingly frequent extremes, greatly affect wine production in all wine-growing regions of Croatia. A special challenge for future production will be the average age of the owners of family farms, the age structure of vineyard plantations, negative demographic changes and high competition on the market. As a future opportunity for viticulture and winemaking, it is offered through the promotion of a wide range of wines produced from autochthonous vine cultivars and stronger development of rural tourism.

Key words: grapes, wine, regionalization, Croatia, family farms